

Εις Μνήμην
Δημήτρης Βασίλης Αναστασάκης
DIMITRIS (Demetre) VASSILIS ANASTASSAKIS
1948 - 2019

Το Ινστιτούτο Αρχιτεκτόνων της Βραζιλίας (IAB) έχασε στις 27 Ιουλίου του 2019, μια από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες της πρόσφατης ιστορίας του. Ο Δημήτρης Βασίλης Αναστασάκης γνωστός και ως «ο Έλληνας», λόγω της καταγωγής του, απεβίωσε στο Rio de Janeiro, έχοντας υποστεί ισχαιμία στο γαστρεντερικό σύστημα και αφού υποβλήθηκε σε εγχείρηση πριν από δύο μέρες.

Γεννημένος στην Αθήνα, ο Δημήτρης έφτασε στη Βραζιλία στα οχτώ του χρόνια και μεγάλωσε στη Nova Iguaçu, στην Baixada Fluminense. Έλαβε το πτυχίο του στην Αρχιτεκτονική το 1973 και δύο χρόνια αργότερα, μάστερ πολεοδομικού σχεδιασμού από το Πανεπιστήμιο του Rio de Janeiro (UFRJ).

Ο Δημήτρης άφησε το αποτύπωμά του σε διάφορες βραζιλιάνικες πόλεις, ιδιαίτερα σε projects στέγασης κοινωνικού χαρακτήρα, όπου πάντα ανέπτυξε συνεργασία με συναδέλφους. Μερικά από τα πιο αξιοσημείωτα έργα του είναι το Conjunto Habitacional São Francisco Setor III (συγκρότημα κατοικιών Francisco Setor III) στο São Paulo το 1992, όπου λαϊκές κατοικίες χτίστηκαν με το σύστημα της συλλογικής εργασίας, η ανάπτυξη της περιοχής Maré στο Rio de Janeiro (1993), μέρος του προγράμματος Favela-Bairro, η παρέμβαση στην κοινότητα Novos Alagados στο Salvador, Bahia (2003) και η μετατροπή κατεστραμμένων ιστορικών ακινήτων σε στεγαστικά κοινωνικού ενδιαφέροντος, μέσω του PAR στο Centro Histórico του Salvador. Παράλληλα με την έντονη επαγγελματική του δραστηριότητα, ο Δημήτρης είχε σημαντικό ρόλο στο IAB, όντας πρόεδρος του IAB (2004-2006) και του τμήματος του IAB στο Rio de Janeiro (1994-1995), ενώ επίσης υπήρξε εκπρόσωπος του IAB στο δημοτικό συμβούλιο. Η λαμπρή συνεισφορά του στην βραζιλιάνικη αρχιτεκτονική του εξασφάλισε τον τίτλο του Αρχιτέκτονα της χρονιάς, το 2006 στην Εθνική

Ομοσπονδία Αρχιτεκτόνων και Πολεοδόμων (Federação Nacional dos Arquitetos e Urbanistas, FNA)

Σε διάφορες συσκέψεις του ανώτερου συμβουλίου (Conselho Superior) του IAB, όπως και μπροστά σε κοινό σε δημόσια debates, ο Δημήτρης πάντα με συγκινησιακό πάθος υπερασπιζόταν τις αξίες και τα ιδανικά του. Ενώ παράλληλα είχε ευαίσθητη και γλυκιά συμπεριφορά με εκείνους που είχε ακόμα και έντονη αντιπαράθεση. Ο «Έλληνας» ήταν ruço coração (όλο καρδιά), χωρίς αυτό να έρχεται σε αντίφαση με την καθαρότητα των επιχειρημάτων του.

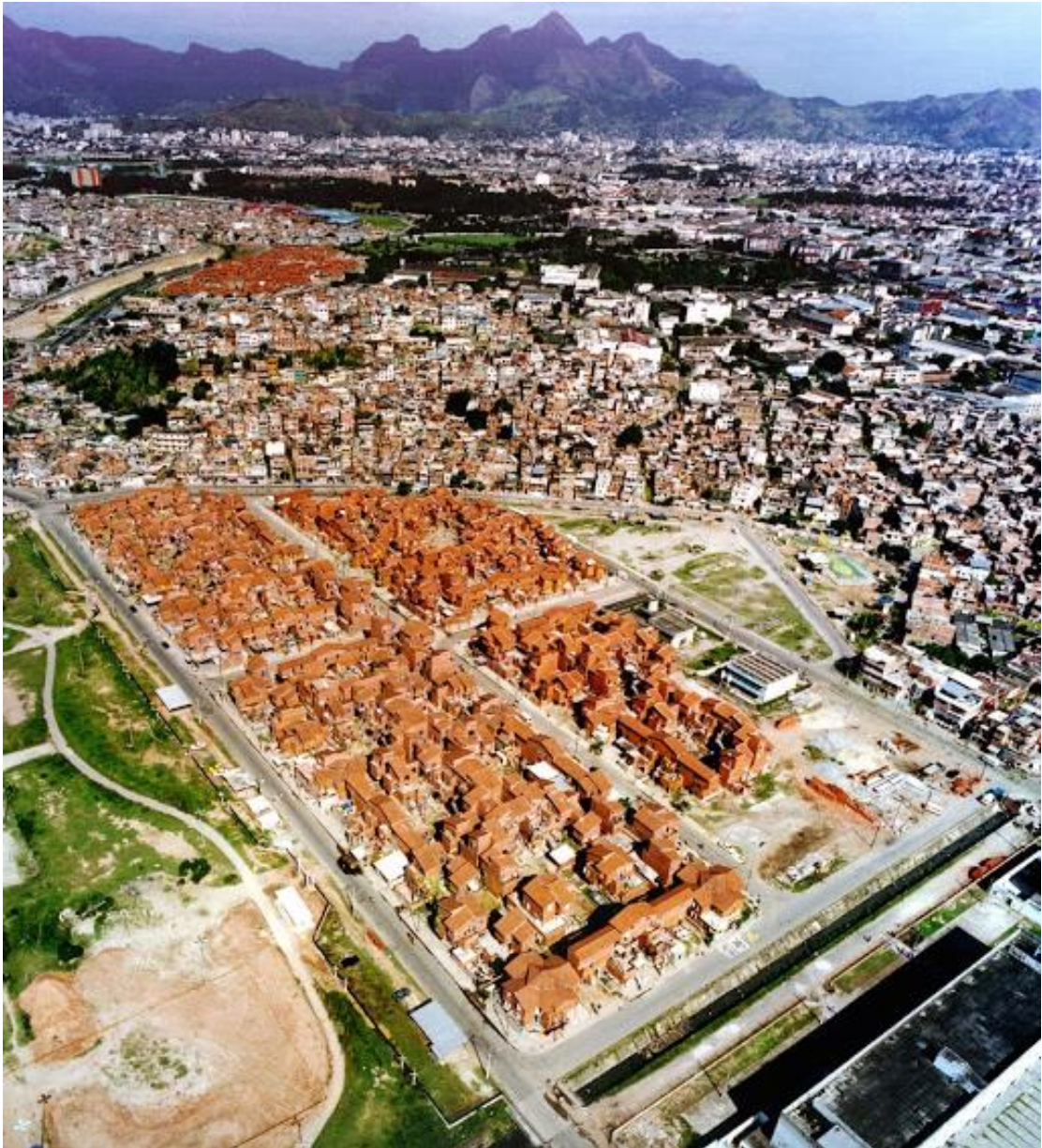
Σε μια συνέντευξη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Projeto, αμέσως μετά την ανάληψη της εθνικής διεύθυνσης του IAB, πριν 15 χρόνια, ο Δημήτρης είπε: «Γεννήθηκα στην Ελλάδα και είμαι περήφανος για την διαλεκτική. Ο διάλογος είναι σημαντικός. Έχω ισχυρή πεποίθηση για τις απόψεις μου. Συζητώ ακόμα και με τον διάλογο. Ήμουν φυλακισμένος και άνοιγα διάλογο ακόμα και με τον βασανιστή μου. [...] Δεν είναι ντροπή να έχεις ισχυρή πίστη στις απόψεις σου, ακόμα και εάν ενδεχομένως θα μπορούσαν να αλλάξουν, εγώ πάντως δεν θα μπορούσα να έχω απόψεις χωρίς ισχυρή δυναμική.»

Οι ισχυρές αυτές απόψεις, η επιμονή, η γενναιοδωρία, και η αισιοδοξία του Δημήτρη θα λείψουν και θα αφήσουν ένα μεγάλο κενό στο IAB, στην βραζιλιάνικη αρχιτεκτονική και στον αγώνα υπεράσπισης των δικαιωμάτων της πόλης και της κατοικίας, ιδιαίτερα στην ευαίσθητη οικονομική και πολιτική συγκυρία που χαρακτηρίζει την χώρα μας. (*)

Στην achύριστη σύντροφο του τα τελευταία χρόνια, τη συνάδελφο Claudia Pires, τα παιδιά του και τους υπόλοιπους συγγενείς του «Έλληνα», δίνουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Είχε ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα και τους Έλληνες αρχιτέκτονες. Εκτός από την αδελφή του αρχιτέκτονα Καίτη Αναστασάκη (Αθήνα) και τον εξάδελφο του καθηγητή Νίκο Τσινίκα (Θεσσαλονίκη) ήταν φίλος του προέδρου της UIA Βασίλη Σγούτα. Ο Βασίλης συναντήθηκε για πρώτη φορά με τον Δημήτρη το 2003 στο Σάο Πάολο και έκτοτε συνέχισαν τις συζητήσεις σχετικά με την «αρχιτεκτονική για τους φτωχούς και την κοινωνική κατοικία». Τον περασμένο Σεπτέμβριο ο Δ. Αναστασάκης, αποδεχόμενος την πρόσκληση της Σχολής Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας μίλησε για την "Αξία Χρήσης = Αξία Ανταλλαγής, η Ένταξη των Φτωχών στην Αγορά Κατοικίας" αναπτύσσοντας τις απόψεις και τα έργα του για την κοινωνική κατοικία, τις φτωχογειτονίες και την πόλη.

- δημοσιεύθηκε από τον Nivaldo Andrade, president IAB, Brazil. Μετάφραση από την αρχιτέκτονα Καίτη και την Άννα Αναστασάκη
- Συνέντευξη στην Τζίλλυ Τραγανού. Η κοινωνική αρχιτεκτονική στην Βραζιλία και η κρίση ως ευκαιρία. Δημήτρης Αναστασάκης: ένας Έλληνας αρχιτέκτονας στις φαβέλες. http://avgianagnoseis.blogspot.com/2018/03/blog-post_22.html
- Μαρία Δεδούση, CNN Greece, March 2019

• *The settlements of Maré and Bento Ribeiro Dantas (in the background) in Rio de Janeiro, 1996, photographer Dimitris Anastasakis*

• *Participatory construction of the São Francisco settlement in Sao Paulo, 1991, photographer Dimitris Anastasakis*